

4. Мисько Володимир. Смотрич: Екологія. Подолянин (Кам'янець-Подільський). 2004. 16 липня. С. 6.
5. Лаврук В. В., Покотильська Н. В., Лаврук О. С. Завдання сучасного землеустрою в системі управління земельними ресурсами та землекористуванням. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 3-10.

Земляк І.І., аспірант
Науковий керівник: д.с-г.н., доцент Овчарук О.В.
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ЕКОЛОГІЧНА РОЛЬ СІВОЗМІН В УМОВАХ ЗМІНИ КЛІМАТУ

Клімат – це стійкий режим метеорологічних процесів на певній території, а зміни клімату – це великомасштабні, довгострокові зрушення в погодних умовах території. У випадку змін клімату людство зазнає глобальних порушень та значних негативних наслідків в першу чергу для аграрного господарства за рахунок збільшення посух, зменшення рівня опадів, більш різкої амплітуди коливань температури (від'ємної взимку і плюсової влітку), що негативно позначатиметься на врожаї, буде вимагати значних інвестицій у заходи з адаптації до змін клімату. Що негативно впливатиме як на господарські культури, так і на всі екосистеми в цілому.

Проблема зміни клімату сьогодні надзвичайно актуальна. Клімат змінюється досить швидко і фактором являється не тільки підвищення температури, а перебудову всіх геосистем. Наслідки кліматичних змін проявляються вже зараз. Регіональні прояви зміни клімату знайшли своє відображення в значній мінливості температурного режиму та кількості атмосферних опадів, у зростанні інтенсивності та повторюваності небезпечних стихійних гідрометеорологічних явищ, зменшенні кількості та погіршенні якості питної води, зростанні кількості інфекційних захворювань та алергійних проявів тощо. Вони завдають значних економічних збитків, загрожують стабільному існуванню геосистем, а також здоров'ю та життю людей. Висновки науковців

говорять про те, що кліматичні зміни, які зараз тривають, можуть у майбутньому привести до ще більш небезпечних наслідків, якщо людство не буде вживати відповідних попереджувальних заходів.

Підвищення культури землеробства передбачає впровадження у виробництво заходів, що становлять науково обґрунтовану його систему. Серед них важливе значення мають правильні сівозміни, які є головною і незамінною її ланкою та посідають особливе місце за різноманітним сприятливим впливом на родючість ґрунту і врожайність сільськогосподарських культур. На основі сівозмін створюють системи удобрення, механічного обробітку ґрунту і захисту посівів від бур'янів, шкідників та збудників хвороб. Безсистемне проведення цих заходів, без врахування того, що вирощували на полі в попередні і що буде висіяне в наступні роки, призводить до низької ефективності й запущеності полів. У правильних сівозмінах краще виявляються об'єктивні закони землеробства, а дотримання їх дає змогу регулювати кругообіг елементів живлення рослин у сільському господарстві.

В основі сівозміни лежить науково обґрунтована структура посівних площ, під якою розуміють співвідношення площ посівів різних сільськогосподарських культур і чистих парів, виражене у відсотках до загальної площі сівозміни. Вона розробляється відповідно до спеціалізації господарства.

Сівозміни забезпечують найраціональніше використання орних земель, матеріальних і трудових ресурсів. Вони є організаційно-територіальною основою сталого землеробства. Порушення їх, нехтування елементарними вимогами до чергування культур, біології ґрунту і рослин завдає непоправної шкоди культурі та сталості землеробства, продуктивності землі.

Сівозміна дає можливість розробляти технологію вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням їх взаємного впливу, а також післядії кожного заходу, що застосовується під найближчі попередники. Ось чому зростання культури землеробства може бути забезпечене тільки в разі освоєння правильних сівозмін, які відповідають конкретним природно-кліматичним умовам і спеціалізації сільськогосподарського виробництва.

У системі агротехнічних заходів найбільш цілеспрямовано на ґрунт впливає сівозміна. Враховуючи біологічні особливості й здатність польових культур не тільки використовувати, а й активно відновлювати родючість ґрунту, сівозміна істотно впливає на такі фактори родючості, як забезпеченість поживними речовинами і вологою, вміст гумусу, біологічний режим, фізичні властивості та швидкість детоксикації шкідливих речовин, що надходять у ґрунт при його сільськогосподарському використанні.

Список використаних джерел

1. Ivanyshyn, V., Nedilska, U., Khomina, V., Klymyshena, R., Hryhoriev, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K.: Prospects of Growing Miscanthus as Alternative Source of Biofuel. Renewable Energy Sources: Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 801-812, (2018). DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_78.

2. Овчарук О. Агроекологічна роль сівозміни в умовах України та країн ЄС // Овчарук Олег, Гуцол Тарас, Andrzej Samborski, Marcin Niemiec. *Сучасний рух науки: тези доп. V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 7-8 лютого 2019 р. Дніпро, 2019. 511-516 с.

Матвієць Катерина

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності
101«Екологія»*

*Науковий керівник: д.с.-г.н., професор Чинчик О.С.,
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна*

ОБґРУНТУВАННЯ РІВНІВ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ЕКОСИСТЕМУ РІЧКИ СМОТРИЧ

Одним із важливих питань сьогодення у сфері охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів України постає екологічна ситуація у басейнах середніх і малих річок. Сучасне екстенсивне використання водних і земельних ресурсів у цих екосистемах призвело до порушення екологічної рівноваги й виникнення таких проблем : як забруднення